

Bouw in beeld

Januari 2024



In het kort

- De werkgelegenheid in de bouw is tussen 2016 en 2023 fors gestegen. Met name het aantal zelfstandigen kende een sterke toename. Voorlopig lijkt het hoogtepunt echter bereikt. Voor 2024 wordt een krimp in de werkgelegenheid verwacht door een verminderde productie aan nieuwbouw.
- De bouwarbeidsmarkt koelt daardoor naar verwachting af. De krappe arbeidsmarkt in bouwberoepen zal naar verwachting wel blijven bestaan door de aanhoudende vraag naar onderhoud en verbouw, verduurzaming en energietransitie. Bovendien is de vraag naar expertise op het gebied van toezicht en advies fors toegenomen. Voor een aantal beroepen zoals oppermannen en stratenmakers daalde de vraag juist.
- UWV richt zich op het gebied van zij-instroom op 3 pijlers. Gezien de ontwikkelingen in de bouw zijn naast bouwplaatspersoneel ook energie-adviesberoepen en beroepen als werkvoorbereiders en calculatoren speerpunten voor 2024.

Werkgelegenheid: omvang en ontwikkeling

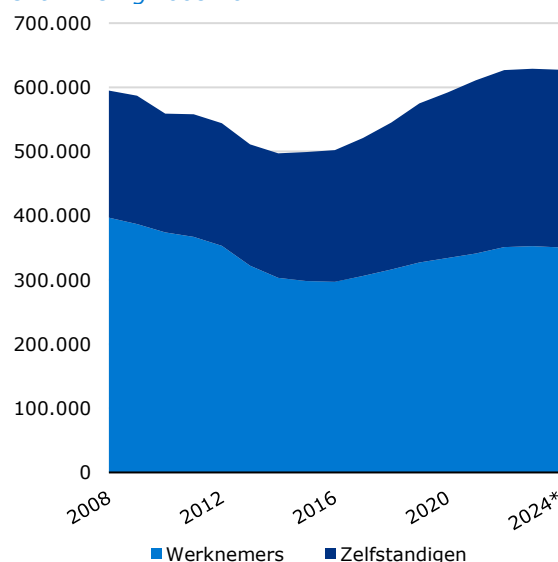
Forse groei werkgelegenheid tussen 2016 en 2023

Tussen 2008 en 2016 kende de bouw door de economische crisis jaren van krimp. Bouwbedrijven lieten hierdoor personeel gaan of gingen failliet. Waar er in 2008 nog ongeveer 400.000 **werknemers** waren in de bouw, waren dat er in 2016 minder dan 300.000. Vooral tussen 2013 en 2015 daalde de werkgelegenheid flink. In 2016 kwam de kentering. Bouwbedrijven kregen weer meer opdrachten en dat resulteerde tot aan 2023¹, ondanks de steeds krapper wordende arbeidsmarkt, in een geleidelijke toename van het aantal werknemers. Met ongeveer 350.000 ligt het aantal werknemers wel behoorlijk lager dan in 2008.

Het aantal **zelfstandigen** was in de bouw tussen 2008 en 2013 relatief stabiel. Na 2013 is het aantal zelfstandigen onafgebroken gegroeid. In eerste instantie kwam dat doordat een deel van het vertrekkend personeel bij bouwbedrijven (noodgedwongen) voor zichzelf is begonnen. Daarna was er met de economische vooruitgang veel werk en een gunstiger klimaat om zelf een bedrijf te beginnen. Met name het aantal **zelfstandigen zonder personeel (zzp)** is tussen 2013 en 2022 toegenomen.² Vooral bij timmerlieden was er een sterke toename.

Werkgelegenheid sector bouw

Ontwikkeling 2008-2024*



Bron: Realisatie CBS, prognose UWV

*2023 en 2024 zijn verwachtingen

¹ Cijfers over 2023 zijn nog geen realisatie maar een verwachting.

² CBS (2022, 2023); Enquête beroepsbevolking; Aantal zzp'ers gegroeid naar 1,2 miljoen in derde kwartaal van 2022; Ontwikkelingen zzp

Hoger aandeel zelfstandigen in werkgelegenheid

Door de toename van het aantal werknemers én zelfstandigen is de totale werkgelegenheid in de bouw hoger dan ooit. Het aantal zelfstandigen is duidelijk sterker gegroeid dan het aantal werknemers. De samenstelling van de werkgelegenheid is in de loop der jaren dan ook veranderd. Van alle werkenden in de bouw doet 44% dat als zelfstandige. Dit aandeel was in 2008 nog maar 33%. Grotere bedrijven hebben bij bouwprojecten de regierol en besteden steeds vaker onderdelen van het uitvoerende werk uit aan kleinere (specialistische) bedrijven of zzp'ers.³

Deelsectoren

De bouwsector is volgens de Standaard BedrijfsIndeling (SBI)⁴ grofweg in te delen in:

- de **Burgerlijke- en Utiliteitsbouw (B&U)**, waarbij het gaat om de bouw van woningen, kantoren en andere bedrijfsgebouwen;
- de **Grond-, Weg- en Waterbouw (GWW)**, waarbij onder andere wordt gewerkt aan (spoor)wegen en het leggen van kabels en buizen in de grond zoals bijvoorbeeld de energie-infrastructuur;
- de **Gespecialiseerde bouw**, die zich richt op uiteenlopende zaken als sloopwerkzaamheden, grondverzet, dakdekken, het aanleggen van (elektrische) installaties voor sanitair en verwarming en de afwerking van gebouwen, zoals schilderen en stukadoors (afbouw).

In elk van deze deelsectoren vinden activiteiten plaats op het gebied van **nieuwbouw, herstel en verbouw en onderhoud**.

Werknemersbanen naar regio

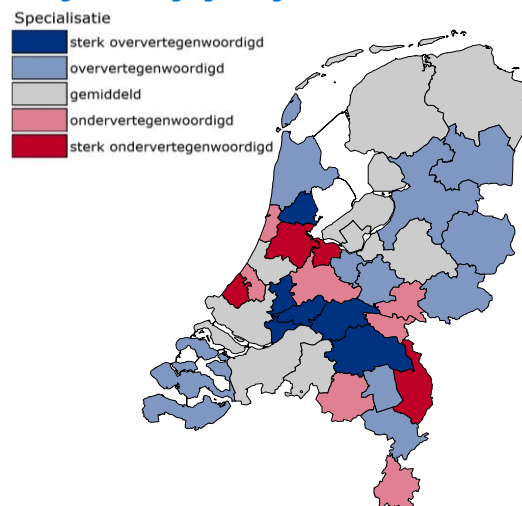
In elke regio in Nederland zijn bouwbedrijven gevestigd. Daardoor komen banen in de bouw overal voor. Toch zijn er arbeidsmarktregio's waar de sector sterker is vertegenwoordigd dan gemiddeld over heel Nederland.

- In de arbeidsmarktregio's Zaanstreek-Waterland, Midden-Holland, Drechtsteden, Gorinchem, Rivierland en Noordoost-Brabant (donkerblauwe regio's) zijn er naar verhouding de meeste werknemersbanen in de bouw.
- Daarnaast zijn er verspreid over het land ook arbeidsmarktregio's waar bovengemiddeld veel mensen in de bouw werkzaam zijn. Het gaat om de arbeidsmarktregio's Zwolle, Twente, Drenthe, Achterhoek, FoodValley, Amersfoort, Noord-Holland Noord, Zeeland, Helmond-De Peel en Midden-Limburg (lichtblauwe regio's).

Dat betekent niet per definitie dat er in deze regio's meer gebouwd wordt dan in de rest van het land. Bouwbedrijven hebben immers vaak ook opdrachten in andere regio's.

Spreading werknemersbanen bouw naar regio

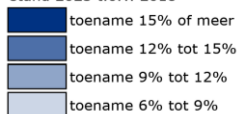
Vertegenwoordiging in regio t.o.v. Nederland als geheel



Bron: UWV (2023)

Groei werknemersbanen vooral in Noordoosten

Ontwikkeling werknemersbanen bouw stand 2023 t.o.v. 2018



Bron: UWV

Groei werknemersbanen vooral in Noordoosten

In de figuur hiernaast is de ontwikkeling in werknemersbanen weergegeven per arbeidsmarktregio. Daarbij is te zien dat tussen 2018 en 2023 het aantal werknemersbanen in iedere regio is gegroeid.

Er is vooral een stijging te zien in het oosten van Nederland. Vooral in het noordoosten (Groningen, Drenthe), Flevoland en Foodvalley is het aantal werknemersbanen met 25% of meer toegenomen.

³ SBB (2020). *Trendrapport Techniek en gebouwde omgeving*

⁴ Standaard BedrijfsIndeling (SBI)

Verwachte werkgelegenheidskrimp in 2024: minder nieuwbouw in vooruitzicht⁵

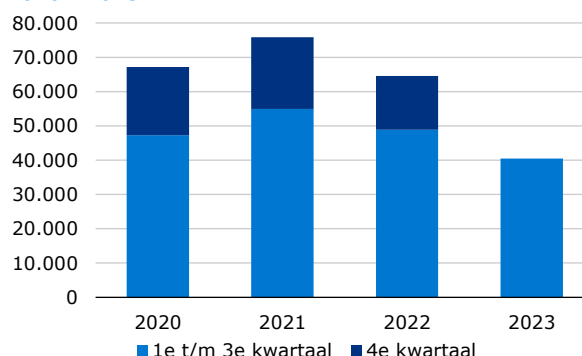
De werkgelegenheid in de bouw lijkt voorlopig een hoogtepunt te hebben bereikt. In 2024 zal de werkgelegenheid namelijk naar verwachting met 1.500 banen afnemen door een verminderde productie. Dat komt doordat er minder nieuwbouw gerealiseerd kan worden en opdrachtgevers terughoudender zijn. Een combinatie van meerdere oorzaken ligt hieraan ten grondslag:

- Gestegen **bouwkosten**: door de hoge materiaalkosten en personeelskosten is het bouwen duurder geworden.
- De **hoge rente** maakt nieuwbouwwoningen minder betaalbaar voor mensen. Ondanks de woningnood worden nieuwbouwwoningen daardoor soms niet verkocht. Particulieren zijn minder in staat aan de huidige prijzen te voldoen voor nieuwbouwwoningen. Ook investeringen van bedrijven en de overheid zijn in 2023 teruggefallen.
- Toegenomen **complexiteit en vertraging in vergunningsverlening** door diverse mogelijke redenen: duurzaamheidseisen, overbelasting van het elektriciteitsnet, tekort aan bouwgrond, stikstofnormen en personeelstekorten bij overheden.

Het aantal **bouwvergunningen voor nieuwbouwwoningen** zit hierdoor in een dalende lijn. In 2021 waren er ruim 75.000 vergunningen afgegeven. Na een daling in 2022 zal naar alle waarschijnlijkheid het aantal vergunningen in 2023 wederom lager uit te vallen. In de eerste drie kwartalen werden er ruim 40.000 vergunningen afgegeven. Vergelijken met 2022 is dat een afname van 17%.

Op basis van de daling is de verwachting dat er in 2024 en 2025 minder nieuwbouwwoningen gebouwd kunnen worden dan in 2022 en 2023. Bouwbedrijven die gespecialiseerd zijn in nieuwbouw hebben het hierdoor moeilijk. Grotere bedrijven met verschillende bouwactiviteiten hebben al voorgesorteerd op de afname en hebben er minder last van.⁶

Bouwvergunningen nieuwbouwwoningen 2020 - 2023

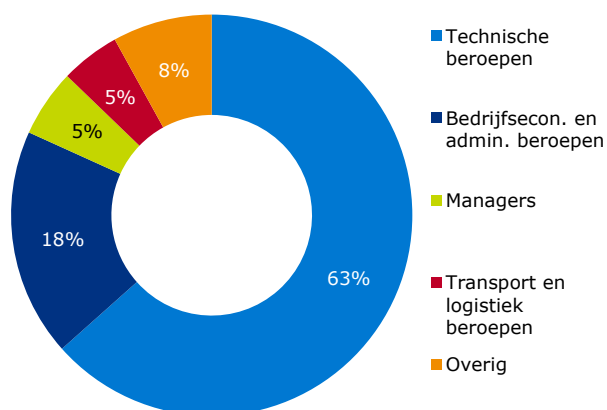


Bron: CBS

In 2023 waren er 479 faillissementen in de bouw. Dat is een toename van 41% ten opzichte van 2022. Dit aantal is echter wel vergelijkbaar met 2018, 2019 en 2020. Over alle bedrijven genomen is het ondernemersvertrouwen in de bouw het laagst van alle sectoren.

Werkgelegenheid: werkzame personen

Werkende beroepsbevolking sector bouw 2-jaarsgemiddelde 2021-2022



Bron: CBS, op verzoek van UWV

Grote meerderheid heeft een technisch beroep

- De meerderheid van de werkzame personen in de bouw heeft een technisch (uitvoerend) beroep (63%). De meest voorkomende beroepen zijn timmerlieden, loodgieters, schilders, elektriciens en uitvoerders.
- De bouw heeft ook veel economisch-administratieve beroepen (18%). Tot deze groep horen bijvoorbeeld de werkvoorbereiders, calculatoren, productieplanners, orderbegeleiders en administratief medewerkers.
- Transport- en logistieke beroepen (bijvoorbeeld kraan-, grond- en wegenbouwmachinisten, vrachtwagenchauffeurs) en managers zijn ook te onderscheiden (beide 5%). Onder managers vallen de projectleiders bouw en installatie.

Onder de overige groepen vallen commerciële beroepen (zoals inkopers, verkoopmedewerkers, vertegenwoordigers, marketingspecialisten), ict'ers (zoals software & applicatie ontwikkelaars, gebruiksondersteuners ict) en schoonmakers.

⁵ UWV (2023). *Arbeidsmarkt prognose 2023-2024*; EIB (2023). *Verwachtingen bouwproductie en werkgelegenheid*; ABN Amro (2023). *Stand van de bouw*; ABN Amro (2023). *Bouw maakt zich op voor minder 2024*; ING (2023). *ING Research - Ondanks lichtpuntjes in de woningbouw, toch in 2024 flinke krimp totale bouwproductie*; BZK (2023). *Staat van de Volkshuisvesting 2023*; CBS (2023). *Ondernemersvertrouwen daalt licht begin vierde kwartaal*; CBS (2023). *Faillissementen; bedrijven en instellingen*

⁶ Blijkt uit gesprek met Bouwend Nederland

Zwaartepunt ligt steeds meer bij UTA-beroepen

Het aandeel economisch-administratieve beroepen is in de afgelopen jaren toegenomen. Tussen 2017/2018 en 2021/2022 nam het aandeel met 5 procentpunt toe. Tot beroepen in deze categorie behoort het uitvoerend technisch administratief (UTA) personeel in de bouw, zoals werkvoorbereiders, calculatoren en administratief medewerkers. Onder deze verzamelnaam kunnen ook uitvoerders en projectleiders bouw en installatie worden geschaard. In de loop der jaren is het werk van UTA-personeel veelomvatter en complexer geworden. Zo zijn er extra taken bijgekomen door bijvoorbeeld toenemende regelgeving, complexe contractvormen, duurzaamheidseisen en wensen van opdrachtgevers. Hierdoor is er meer werk voor UTA-personeel bij aanbestedingen en tijdens de uitvoering.

Bij grotere bouwbedrijven in de b&u en gww is het aandeel UTA over het algemeen groter dan bij kleinere bedrijven.⁷ Ook ligt bij sommige bouwbedrijven het zwaartepunt meer bij UTA-beroepen, omdat werkzaamheden verschoven zijn van de bouwplaats naar de fabriek. In een industriële omgeving (fabriek) kunnen onderdelen voor op de bouwplaats gemaakt worden. Denk bijvoorbeeld aan complete gevels, waarna een huis op locatie snel gebouwd is. Daardoor is er minder uitvoerend personeel op de bouwplaats nodig.

Kenmerk	Bouw				Alle sectoren 2023 3 ^e kwartaal
	2013 3 ^e kwartaal		2023 3 ^e kwartaal		
55-plussers	16%	➡	24%	↑↑	22%
Vrouw	9%	➡	11%	↑	47%
Voltijd >35 uur	86%	➡	80%	↓↓	52%
Vast contract*	73%	➡	78%	↑↑	67%
Hbo of wo niveau	14%	➡	19%	↑↑	41%

Bron: CBS

* Aandeel van werknemers in de bouw

- Het aandeel **55-plussers** is in 10 jaar tijd toegenomen van 16% naar 24%. Dat betekent dat bijna een kwart binnen nu en 12 jaar waarschijnlijk met pensioen gaat. Dat is iets hoger dan gemiddeld over alle sectoren (22%).
- Het aandeel **hoger opgeleiden** is in 10 jaar tijd toegenomen van 14% tot 19%. Dat is lager dan gemiddeld over alle sectoren (41%). Het grootste gedeelte van de werkenden in de bouw is middelbaar opgeleid (47%). 33% van de werkenden heeft geen startkwalificatie.
- In de bouw werken traditioneel weinig **vrouwen**. Dat aandeel is in 10 jaar tijd licht toegenomen.
- De meeste werknemers bij bouwbedrijven hebben een **vast contract** (78%). Gemiddeld over alle sectoren is dat 67%.
- In de bouw is **fulltime werken** gangbaar. 8 op de 10 werkenden werken meer dan 35 uur per week. Gemiddeld over alle sectoren is dat ruim de helft. Werkweken van 20 uur of minder komen in de bouw nauwelijks voor.

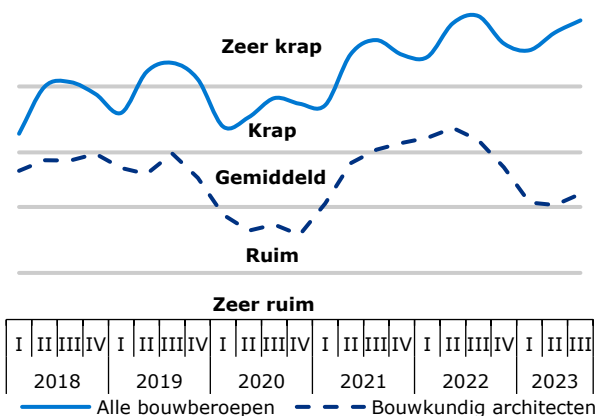
Veel buitenlandse arbeidskrachten

In een aantal beroepen wordt sterk geleund op arbeidsmigratie. Bouwbedrijven komen vaak via uitzendbureaus aan buitenlandse arbeidskrachten vanwege de noodzaak van flexibele inzet van personeel. Zij zijn veelal werkzaam als betonijzervlechters, betonwerkers, steigerbouwers en stukadoors. Er werken in 2023 naar schatting ongeveer 70.000 arbeidsmigranten in de bouw, soms ook als zzp'er.⁸ Dat is een aanzienlijk deel van de totale werkgelegenheid. Een afname aan aanbod van buitenlandse arbeidskrachten betekent mogelijk grote knelpunten in verschillende beroepen.

Vraag en aanbod

Spanningsindicator UWV bouwberoepen

Ontwikkeling 2018-2023



Bron: UWV

In 2023 wederom een krappe arbeidsmarkt

De spanningsindicator geeft de verhouding weer tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Kijkend naar alle specifieke bouwkundige beroepen (incl. installatieberoepen) overstijgt de vraag al jaren het aanbod. In 2020 nam de spanning iets af door de coronacrisis, maar nog altijd gold destijds een krappe arbeidsmarkt. Ook in 2023 was de spanning op de arbeidsmarkt onverminderd groot.

Niet voor alle bouwberoepen was in de eerste drie kwartalen van 2023 de arbeidsmarkt krap. Een gemiddelde spanning geldt voor steigerbouwers, oppermannen, stratenmakers, stukadoors, schilders en bouwkundig architecten. In deze beroepen zijn vraag en aanbod wat meer in balans.

⁷ EIB (2023). *Bouw in beeld 2022-2023*.

⁸ EIB (2023). *Trends op de bouwmarkt 2023-2027*.

Gemiddelde spanning voor bouwkundig architecten

Naast de algehele ontwikkeling in bouwberoepen is in de grafiek hierboven ook de spanning voor bouwkundig architecten weergegeven. Sinds het tweede kwartaal van 2022 is de spanning op de arbeidsmarkt duidelijk afgenomen. De gedaalde vergunningsverlening heeft als eerste uitwerking op architectenbureaus, en dan degene die gespecialiseerd zijn in de commerciële woningbouw. Zij zitten namelijk helemaal aan de voorkant van het bouwproces, en zien als eerste een vermindering aan opdrachten. In het najaar van 2023 ervaart 43% van de architectenbureaus belemmeringen als gevolg van onvoldoende opdrachten. 1 op de 5 bureaus verwacht een krimp in personeel. 10% verwacht een toename.⁹

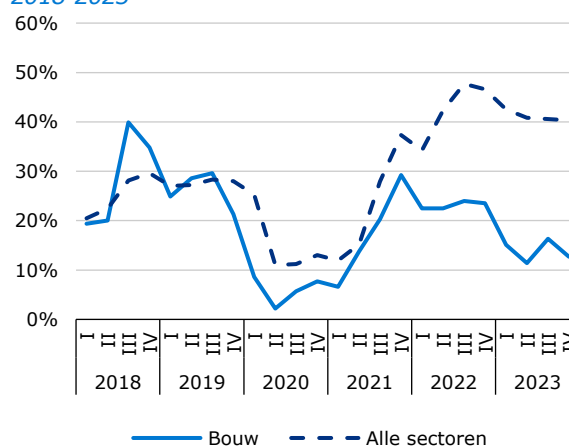
Tekort aan arbeidskrachten niet (meer) voornaamste belemmering

Hoewel het door de krappe arbeidsmarkt voor bouwbedrijven in 2023 moeilijk was om aan personeel te komen, is een tekort aan arbeidskrachten bij veel bouwbedrijven niet meer hun voornaamste belemmering bij hun activiteiten. Waar in 2022 het aandeel dat dit ervaarde nog ruim boven de 20% lag, was dat eind 2023 nog maar 12%.

Sinds begin 2022 wijkt de ontwikkeling af van het algemene beeld van alle sectoren. Ter vergelijking, over alle sectoren ervaarde gemiddeld 40% van de bedrijven eind 2023 een personeelstekort als voornaamste belemmering.

Het aandeel bouwbedrijven dat onvoldoende vraag naar hun diensten ervaart is behoorlijk gestegen (niet in de grafiek zichtbaar). Eind 2023 gaf 1 op de 5 bouwbedrijven dit aan, en daarmee procentueel gezien de meest voorkomende belemmering.

Tekort aan arbeidskrachten als voornaamste belemmering bij bouwactiviteiten 2018-2023

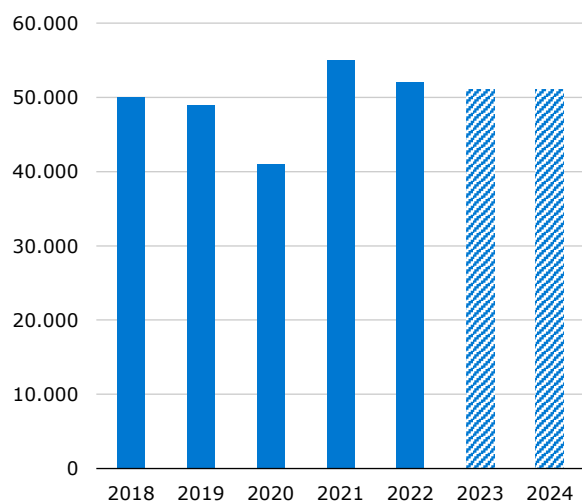


Bron: CBS conjunctuurenquête

Ontwikkeling vacatures: grote vraag naar personeel houdt aan

Na een afname van het aantal vacatures in 2020 door de coronacrisis, ontstonden er in 2021 en 2022 respectievelijk 55.000 en 52.000 vacatures bij bouwbedrijven. De verwachting is dat het totaal aantal vacatures dat ontstaan is in 2023 uitkomt op zo'n 51.000. In 2024 wordt ongeveer hetzelfde aantal verwacht. Die aantallen liggen hoger dan in 2018 en 2019, toen de vraag naar personeel ook groot was. Ter vergelijking, in 2013 waren er alles bij elkaar opgeteld slechts 20.000 vacatures in de bouw.

Totaal aantal nieuwe vacatures per jaar in de bouw



Bron: Realisatie CBS, prognose UWV

Top 10 openstaande vacatures bij bouwbedrijven 3^e kwartaal 2023

1. Onderhoudsmonteur installaties	2.100
2. Loodgieter (monteur/installateur gas, water, sanitair, verwarming)	1.300
3. Elektriciën, monteur elektrische installaties	1.100
4. Werkvoorbereider / calculator bouw	1.000
5. Bouwtimmerman	600
6. Uitvoerder bouw	500
7. Monteur beveiligingsinstallaties	400
8. Uitvoerder grond-, weg- en waterbouw	300
9. Bouwkundig projectleider	300
10. Voorman bouwtimmerman	300

Bron: UWV, schatting vacaturemarkt 3^e kwartaal 2023

Meeste openstaande vacatures voor monteurs en installateurs

In de eerste 3 kwartalen van 2023 stonden er in de bouw gemiddeld ongeveer 26.000 vacatures tegelijkertijd open. Sommige vacatures worden sneller vervuld dan andere. Binnen de sector staan de meeste vacatures open voor verschillende monteurs en installateurs: onderhoudsmonteurs installaties, loodgieters en elektriciens zijn het meest gevraagd. Ook voor werkvoorbereider / calculator bouw, uitvoerder, projectleider en timmerman staan veel vacatures open.

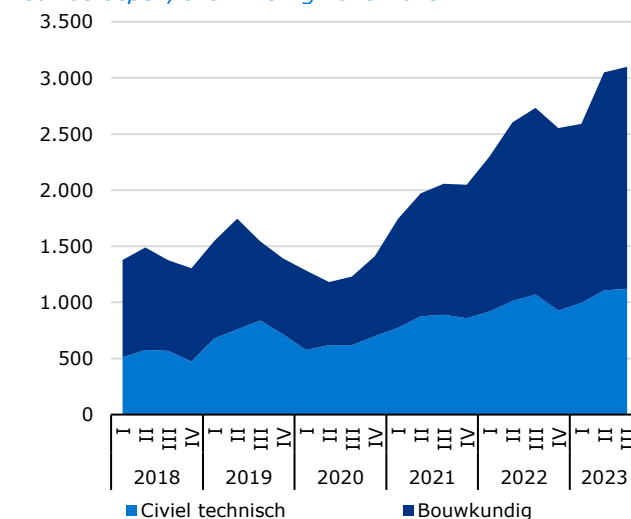
⁹ BNA Branchevereniging Nederlandse Architectenbureaus

Forse toename aan vacatures bij toezicht en advies

Naast vacatures binnen de bouwsector zijn het aantal openstaande vacatures rondom **toezicht en advisering** bij bouwwerkzaamheden of bestaande bouw fors toegenomen. Specialisten op dit terrein worden vaak gevraagd bij organisaties buiten de bouwsector, zoals bij overheden (o.a. gemeenten, omgevingsdiensten en provincies), maar ook woningbouwcorporaties en adviesbureaus.

Zowel het aantal vacatures voor bouwkundig als voor civiel technisch toezichthouders en adviseurs zijn de afgelopen vijf jaar meer dan verdubbeld. In totaal staan in het derde kwartaal van 2023 ruim 3.000 vacatures open. Daarmee is het aantal vacatures ook ten opzichte van 2022 toegenomen. Het gaat voornamelijk om beroepen zoals hieronder in het kader beschreven. Doorgaans is voor deze functies een bouwkundige of civieltechnische achtergrond nodig op mbo-4 of hbo-niveau.

Openstaande vacatures toezichthouders en adviseurs Bouwberoepen, ontwikkeling 2018-2023



Bron: UWV



Voorbeelden van beroepen rondom toezicht en advies

Bouwkundig/civiel technisch adviseur

Bouwkundig of civiel technisch adviseurs geven advies bij bouwprojecten, bijvoorbeeld op het gebied van duurzaamheid, energiebesparing, regelgeving en financiële haalbaarheid. Civiel technische adviseurs adviseren over de financiële en technische haalbaarheid van bijvoorbeeld wegen en bruggen. Ook investeringen op het gebied van waterveiligheid en kwaliteit en dijkversterking brengen veel werk met zich mee op het gebied van civiele techniek.

Energie Prestatie Adviseur (EPA)

Bij de verkoop, verhuur of oplevering van de meeste woningen en utiliteitsgebouwen (zoals kantoren, scholen of ziekenhuizen) is een energielabel verplicht. Hierbij wordt de energiebehoefte, het energieverbruik en het aandeel hernieuwbare of duurzame energie van een woning onder de loep genomen. Dit advies wordt opgesteld door een gediplomeerd EPA-adviseur van een bedrijf dat is gecertificeerd in EP-advies.

Bouwkundig inspecteur/toezichthouder

Bouwkundig inspecteurs en toezichthouders zijn meestal in dienst bij of overheden of private bureaus en houden toezicht op de kwaliteitseisen bij het bouwen. Zij controleren de bouwtechniek en de naleving van wet- en regelgeving, bijvoorbeeld op het gebied van brandveiligheid. Ook kunnen zij toezicht houden op bouwwerkzaamheden aan de hand van verleende omgevingsvergunningen en bestemmingsplannen. Per 1 januari 2024 zijn bouwers, met de invoering van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb), verplicht om bij nieuwe bouwwerken een onafhankelijke **kwaliteitscontroleur** in te schakelen.¹⁰

Ook controleren inspecteurs de staat van bestaande gebouwen en stellen een onderhoudsplan op. Naar aanleiding van de aardbevingsschade in Groningen zijn bouwkundig inspecteurs veelgevraagd om de schade op te nemen.

Opzichter bouw, civiele techniek

Opzichters zijn namens opdrachtgevers verantwoordelijk voor het toezicht op de voortgang van de bouwprojecten volgens contractuele kaders of kwaliteitsnormen. Zo hebben woningbouwcorporaties opzichters in dienst voor het toezicht op onderhoudsprojecten.¹¹

¹⁰ Rijksoverheid.nl. [Meer toezicht in de bouw via de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen \(Wkb\)](#)

¹¹ Centerdata (2021). [Woningcorporaties: Trends in vaardigheden en beroepen](#)

Ontwikkeling vacatures: verschillen tussen beroepen

Niet alleen bij toezicht en adviesfuncties, maar ook bij projectleiders en dakdekkers is het aantal vacatures behoorlijk toegenomen. Bij projectleiders speelt bijvoorbeeld een rol dat de complexiteit van de projecten is toegenomen, zowel in fysieke als maatschappelijke zin. Ook de toenemende diversiteit van werkploegen, zowel qua leeftijd als nationaliteit, stelt nieuwe eisen aan projectleiders en uitvoerders. Het aantal dakdekkersbedrijven (inclusief eenmanszaken) is de afgelopen jaren flink gegroeid. De beroepsgroep heeft een nadrukkelijke rol in de verduurzaming van huizen door middel van isolatie.

Bouwberoepen/beroepenclusters met grootste mutatie in aantal vacatures Vergelijking periode 2018 -2019 q1 t/m q3 met 2022 - 2023 q1 t/m q3

↑↑ Projectleiders bouw en installatie	+59%	↓↓ Oppermannen	-53%
↑↑ Bouwkundig toezichthouders en adviseurs	+56%	↓↓ Stratenmakers	-53%
↑↑ Dakdekkers	+46%	↓↓ Steigerbouwers	-37%
↑↑ Inspecteurs/toezichthouders brandveiligheid	+38%	↓↓ Slopers	-34%
↑↑ Timmerlieden werkplaats en interieur	+37%	↓↓ Grondwerkers/vaklieden gww	-33%

Bron: UWV, schatting vacaturemarkt

*Alleen beroepen met minimaal 500 ontstane vacatures in één van de betreffende periodes zijn meegenomen in de analyse

Niet voor alle bouwberoepen is het aantal vacatures toegenomen. Voor een aantal beroepen is de vraag naar personeel ten opzichte van de periode 2018-2019 juist afgenomen. Dat geldt voor enkele uitvoerende beroepen op de bouwplaats. Vooral voor oppermannen (assistenten bij vooral straat- en metselwerk) is er minder behoefte aan nieuw personeel. Ook voor stratenmakers was het aantal vacatures behoorlijk lager. Straatwerkzaamheden hangen relatief sterk samen met de komst van nieuwbouwprojecten voor woningen en kantoren, waarvoor het aantal vergunningen is afgenomen.¹² Bovendien is de vervangingsvraag vanwege pensionering minder groot door de relatief jonge leeftijd van stratenmakers. Daarnaast is sinds 2018 de productie in de wegenbouw gedaald door afgenomen uitgaven van overheden en uitstel van projecten door de stikstofproblematiek.¹³ Mogelijk is hierdoor de vraag naar grondwerkers/vaklieden gww verminderd.

In 2023 was er minder behoefte aan installateurs zonnepanelen¹⁴

Door de energietransitie is er al jarenlang veel behoefte aan installateurs zonnepanelen. Deze vraag is in 2023 teruggevallen. De vraag naar zonnepanelen is vooral afgenomen door de onzekerheid rondom het afschaffen van de salderingsregeling. Met name nieuwe bedrijven die recent zijn begonnen gaan weer failliet. Volgens de Kamer van Koophandel is het aantal ingeschreven installateurs (waaronder veel zzp'ers) bijna gehalveerd.

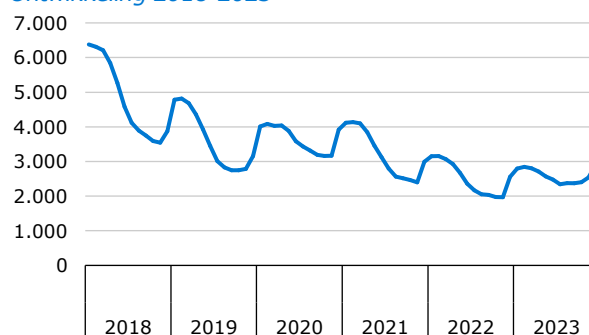
WW-ontwikkeling

Stagnatie daling aantal WW'ers vanuit de bouw

In de winter ontvangen meestal meer mensen met een bouwberoep een WW-uitkering dan in de zomer. Dit komt doordat er dan minder werk is voor een aantal uitvoerende bouwberoepen. In het voorjaar daalt het aantal WW'ers vervolgens weer sterk. In april en mei 2020 bleef de verwachte daling van het aantal WW-uitkeringen uit omdat het aantal opdrachten in de bouw terugliep door de coronacrisis.

Vanaf 2021 is de periodieke daling in de WW weer zichtbaar. De pieken en dalen lijken in 2022 en 2023 minder sterk dan voorheen. In december 2023 ontvingen 2.900 mensen een WW-uitkering. Dat is een toename van zo'n 14% vergeleken met december 2022 (2.550 WW'ers).

Aantal WW'ers vanuit de bouw Ontwikkeling 2018-2023



Bron: UWV

De seizoenspieken en -dalen in het aantal WW'ers zijn per bouwberoep verschillend. Zo is de WW-instroom van timmerlieden, loodgieters en elektriciens niet aan een specifiek seizoen gebonden. Dat geldt ook voor managers, uitvoerders en UTA personeel in de bouw en installatietechniek. Daarentegen is de WW-instroom van schilders in de winterperiode hoger dan in de rest van het jaar. Ook de instroom in de WW van personeel in de grond-, weg- en waterbouw is in de wintermaanden iets hoger dan in de rest van het jaar.

¹² EIB (2023). Trends op de bouwmarkt 2023-2027

¹³ De toekomst van asfalt in een krimpende markt (gww-bouw.nl)

¹⁴ Aantal faillissementen in zonnepanelenbranche loopt op na inklappen markt (FD); Ondernemers zien vraag zonnepanelen met 90 procent dalen (De Ondernemer); Zonnepanelen veel goedkoper dan vorig jaar, terugverdiend nu zes jaar (NOS)

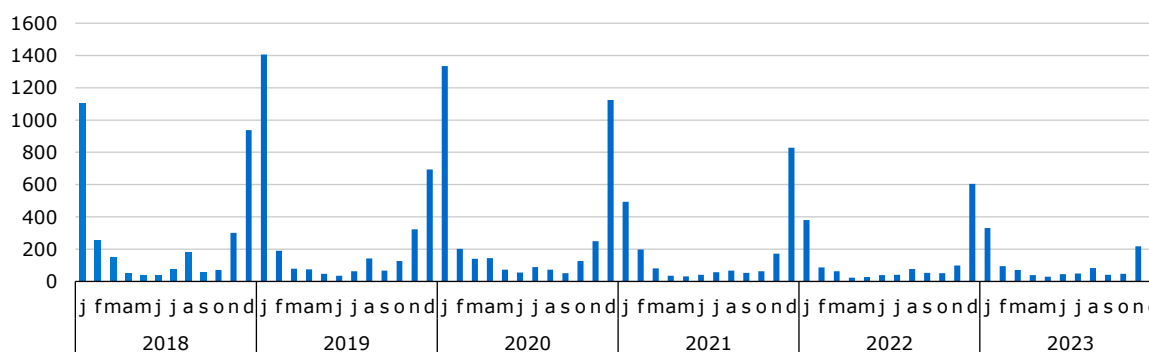
WW seizoenspatroon schilders neemt af

Altijd al vertoont de instroom in de WW voor schilders een duidelijk seizoenspatroon. Vooral in december en januari is de instroom veel hoger dan in de andere maanden van het jaar. Dat komt doordat schilderwerkzaamheden in de buitenlucht minder goed kunnen met slecht weer. Daardoor raakt een deel van de schilders (tijdelijk) werkloos. Dit seizoenseffect is door de jaren heen steeds minder sterk geworden. Dit heeft verschillende redenen.

- Van oudsher kon het schilderwerk voornamelijk in de zomer gedaan worden door strenge winters. Nu zijn er vaker schilderactiviteiten mogelijk.
- De krappe arbeidsmarkt en vraag naar schilderwerk leidt ook in de winter tot voldoende klussen.
- Efficiëntere planning: binnenwerk in de winter en buitenwerk in de zomer.
- Verbetering van materiaal om in de winter buiten te kunnen verven.

WW-instroom schilders

Ontwikkeling 2018-2023



Bron: UWV

Bouwarbeidsmarkt koelt mogelijk af, wel aanhoudende vraag naar personeel

De grote bouwopgave heeft de afgelopen jaren geleid tot een zeer gespannen arbeidsmarkt in de bouw. Vermoedelijk neemt de spanning in 2024 af door de verwachte vermindering in (nieuw)bouwproductie vanwege de hoge rente, bouwkosten en vertraagde vergunningsverlening. Dit heeft al zijn weerslag gehad op bouwkundig architecten. Echter, over het algemeen zal de vraag naar personeel in 2024 nog wel aanhouden. De stabiele factor hierin zijn werkzaamheden op het gebied van onderhoud, herstel en verbouw van bestaande bouwwerken. Activiteiten op deze terreinen zijn, anders dan bij nieuwbouw, minder afhankelijk van economische ontwikkelingen. Bovendien levert de toename aan activiteiten op het gebied van verduurzaming en energietransitie veel werk op. De krapte op de arbeidsmarkt zal waarschijnlijk voor langere tijd blijven bestaan voor bouwberoepen die hierbij betrokken zijn. In twee eerdere publicaties van UWV ([klimaatbanen gebouwde omgeving](#) én [klimaatbanen energiesysteem](#)) is ingegaan op welke beroepen dit specifiek betreft.

Het EIB verwacht de grootste knelpunten op de arbeidsmarkt bij elektrotechnisch personeel en bij UTA-beroepen in de grond- weg- en waterbouw.¹⁵ Dat komt doordat specifiek voor deze beroepen de instroom uit initiële opleidingen achterblijft bij de vraag naar personeel. Binnen de grond-, weg- en waterbouw is er door de energietransitie veel werk te verzetten bij het onderhoud en aanleg van elektriciteitsnetten, aanleg van warmtenetten en de installatie van laadpalen. Zo vraagt het toegenomen elektriciteitsverbruik door de verduurzaming van de gebouwde omgeving om uitbreiding van het elektriciteitsnet. Bovendien zijn naast bouwbedrijven ook andere organisaties als overheden en netbeheerders op zoek naar UTA-personeel.

¹⁵ EIB (2023). Trends op de bouwarbeidsmarkt 2023-2027

Zij-instroom in de bouw

UWV ondersteunt werkzoekenden bij het vinden van een baan door vraag en aanbod zo goed mogelijk bij elkaar te brengen. Bovendien worden in samenwerking met verschillende partners **zij-instroomtrajecten** ingericht waarbij werkzoekenden in de richting van de bouw (om)geschoold kunnen worden, vaak met baangarantie. Gezien de ontwikkelingen en kansen zet UWV voor 2024 in op 3 pijlers voor het realiseren van (duurzame) uitstroom naar werk in de bouw:

Uitvoerend/bouwplaats



Uitvoerende beroepen (op de bouwplaats) op mbo niveau, zoals bouw-timmerman, elektromonteur en monteur laadpalen.

UTA-beroepen/kantoor



UTA-beroepen op mbo-4 óf hbo niveau, zoals werkvoorbereider, calculator en BIM modelleur.

Adviseren



Energie adviesberoepen op mbo-4 óf hbo niveaus: EPA-adviseur, consultant energietransitie en energiecoach. De energietransitie biedt kansen op de arbeidsmarkt voor mensen die niet op een bouwplaats willen werken of fysiek daar niet toe in staat zijn.

Uitgelicht: overstappen naar werkvoorbereiders en calculatoren (UTA)

Voordat met de bouw van (spoor)wegen, woningen, bedrijfspanden of bijvoorbeeld winkelcentra begonnen kan worden, moet er veel geregeld worden. Werkvoorbereiders en calculatoren spelen in dit voortraject een belangrijke rol. Zo berekent een bouwkundig calculator wat een bouwproject of een gedeelte daarvan precies gaat kosten. Daarbij moet rekening worden gehouden met de kosten van bouwmaterialen, machines en de mensen die aan het bouwproject gaan werken. Werkvoorbereiders zorgen voor de planning van de werkzaamheden zodat er voldoende werklui, materiaal en materieel op de bouwplaats zijn om het werk te kunnen doen. Als de bouw eenmaal van start is houden ze de voortgang nauwlettend in de gaten en zien ze erop toe dat het project geen onnodige vertraging en kostenoverschrijding oploopt.

Soms zijn werkvoorbereider en calculator twee aparte functies en soms worden ze gecombineerd. De **combinatiefunctie** komt vooral bij kleinere bedrijven voor. Een bouwkundig calculator en werkvoorbereider is vaak werkzaam bij bouw- en installatiebedrijven, architectenbureaus, ingenieursbureaus, adviesbureaus, grote technische (overheids-)diensten en woningcorporaties.

Veel voorkomende functie-eisen:

- Afhankelijk van takenpakket en verantwoordelijkheden: minimaal een afgeronde mbo-4 of hbo-opleiding richting bouwkunde;
- Bouwkundig en technisch inzicht voor het kunnen lezen van bouwtekeningen en bouwbestekken. Ook is bouwkundig inzicht nodig om de verschillende onderdelen in het bouwproces goed op elkaar te laten aansluiten;
- Cijfermatig inzicht voor het maken en beoordelen van bouwbegrotingen en offertes;
- Accuraat kunnen werken: berekeningen en plannings mogen geen fouten bevatten;
- Plannen en organiseren om het bouwproject te kunnen coördineren. Daarnaast is het belangrijk om overzicht te houden op het eigen werk, omdat er vaak aan meerdere projecten tegelijk wordt gewerkt;
- Samenwerken en communicatieve vaardigheden voor de contacten met collega's, de architect, opdrachtgevers en leveranciers.

Mbo-kwalificaties:

- Middenkaderfunctionaris Bouw (mbo-4)
- Middenkaderfunctionaris Restauratie (mbo-4)
- Werkvoorbereider gespecialiseerde aannemerij (mbo-4)
- Werkvoorbereider installaties (mbo-4)
- Technicus engineering (mbo-4)
- Middenkaderfunctionaris grond-, weg- en waterbouw (mbo-4)

Hbo-opleidingen zoals:

- Hbo AD bouwkunde
- Hbo AD Civiele Techniek Projectvoorbereiding en -realisatie
- Hbo bachelor bouwkunde
- Hbo bachelor civiele techniek

Overstapmogelijkheden richting werkvoorbereider/calculator

UWV beschikt over unieke gegevens uit het arbeidsverleden van mensen die de afgelopen jaren op enig moment waren ingeschreven als werkzoekende. Met behulp daarvan zijn de meest voorkomende loopbaanwisselingen in kaart

gebracht. Daaruit komt naar voren dat er relatief veel overstappen zijn van mensen met werkervaring in een financieel-administratief, commercieel, industrieel of logistiek en facilitair beroep naar werkvoorbereiders en calculatoren.

Onderstaande beroepen verschillen qua functie-inhoud met die van de werkvoorbereider en calculator. Ook komen deze beroepen vaak niet bij bouwbedrijven voor. Maar wat ze met elkaar gemeen hebben is overeenkomst op het gebied van **competenties**. Zo moeten bijvoorbeeld financieel-administratief medewerkers, inkopers, transportplanners en commercieel medewerkers binnendienst (onder andere voor het aannemen en verwerken van orders) net als de werkvoorbereider en calculator nauwkeurig kunnen werken en overzicht behouden. Ook op het gebied van **taken** zijn er bepaalde overeenkomsten, zoals:

- Begrotingen/budgetten opstellen (boekhouders en financieel administrateurs).
- Offertes opvragen en leveranciers/onderaannemers selecteren en monitoren (inkopers).
- Werkzaamheden plannen en voorbereiden (productieplanners).

Ook vanuit **bouwberoepen uit de uitvoering/bouwplaats** is doorstroom mogelijk naar UTA-beroepen.¹⁶ Bijna 40% van het bouwplaatspersoneel verwacht het werk op fysiek vlak niet vol te kunnen houden tot de pensioengerechtigde leeftijd. Een van de manieren om daarop in te spelen is om vroegtijdig de mogelijkheden te verkennen om door te stromen naar een andere functie (binnen de bouw).

Meest voorkomende overstappen vanuit een ander beroep buiten de bouw



Bron: Arbeidsverleden UWV

De taken en Skills op basis van een eerste versie van CompetentNL en aanvullende vacatureanalyse. Door UWV en SBB wordt momenteel met ontwikkelpartners CBS, TNO en CPB aan een gemeenschappelijke skillstaal gewerkt, CompetentNL. Met CompetentNL moet duidelijk worden welke kennis, vaardigheden en persoonskenmerken belangrijk zijn voor verschillende beroepen. Het Dashboard Skills is gebaseerd op een eerste versie van CompetentNL.

Zij-instroomtrajecten

Monteur laagspanning

Er is in de Achterhoek en Twente een opleidingstraject voor monteurs laagspanning. Met dit traject, dat een samenwerking is van A.Hak, GOA Infra Opleidingen, WIJ-Techniek (het opleidingsfonds voor de installatiebranche) en UWV, krijgen deelnemers een basistraining. Deze kan dienen als opmaat naar een leerwerkbaan op een hoger niveau (mbo-niveau 4). De basistraining wordt verzorgd door GOA Infra Opleidingen. Gedurende 16 weken krijgen kandidaten van UWV vrijstelling van sollicitatieplicht en behouden ze hun uitkering. In deze periode dienen de kandidaten basisdiploma's te halen zoals BEI, VOP, VIAG, VCA en Veilig werken aan de weg. Bij goed gevolg komen de kandidaten na deze 16 weken in dienst van A.Hak. Uiteindelijk moeten de monteurs zelfstandig montagewerkzaamheden kunnen uitvoeren, bijvoorbeeld aan verkeerslichten, openbare verlichting en distributienetten. Indien gewenst kunnen de kandidaten na een half jaar in dienst te zijn bij A.Hak

¹⁶ EIB (2023). *Bouw in beeld 2022-2023*.

een bbl traject volgen tot zelfs mbo-4. Het WerkgeversServicepunt verzorgt de werving vanuit UWV- en gemeentelijke doelgroepen.

Monteur laadpalen

In samenwerking met Nettstaff/De Startplaats, Elztec Opleidingen en UWV worden werkzoekenden (ingeschreven bij UWV of gemeenten) opgeleid voor het installeren, controleren en onderhouden van laadpaalinstallaties. De kandidaten leren werken met diverse soorten laadpalen, grondkabels, componenten in de groepenkasten, datacommunicatie door bekabeling of via wifi toevoegen op een TCP/IP netwerk. In een leerwerktraject van 12 weken, waarvan de laatste 4 weken volledig praktijk, leren ze de basis van het installeren van laadpalen volgens NEN 1010/3140. Gedurende deze periode krijgen de deelnemers van UWV vrijstelling van sollicitatieplicht en behouden ze hun uitkering. Bij voldoende resultaat ontvangen ze het certificaat Laadpalen NEN 3140 Installatie. Daarna gaan zij als beginnend laadpaal-monteur met een jaarcontract bij een werkgever aan de slag. Het streven is dat de deelnemers bij de werkgever verder leren voor gevorderd laadpaalmonteur, zodat zij breder inzetbaar zijn. Het vervolgtraject 'monteur laadpalen gevorderd' geeft de mogelijkheid het diploma BEI BLS VOP LS-meters te halen en kan desgewenst worden vervolgd met het deel 'monteur laadpalen expert' waarbij de aanwijzing BEI BLS VP LS-meters kan worden behaald. Deze examens worden getoetst bij Enexis. Na het slagen ontvangt de kandidaat een officieel STIPEL-certificaat (3 jaar geldig). Het project monteur laadpalen is gestart in Zuid-Holland en zal in andere regio's verder worden uitgerold.

BIM modelleur, werkvoorbereider of calculator

Saxion en UWV werken samen om werkzoekenden middels verkorte hbo trajecten op te leiden en te bemiddelen naar de Bouw en Infra sector. Voor de in dit plan genoemde trajecten worden modules uit de reguliere deeltijd bachelor- en AD programma's van Saxion ingezet. De trajecten Fastswitch Werkvoorbereider, BIM-modelleur en Calculator richten zich specifiek op de sector Bouw & Infra.

Tijdens de selectie/oriëntatie periode van 2 tot 8 weken worden kandidaten getoetst en komt een match met één van de aangesloten werkgevers tot stand. De kandidaat start vervolgens met één van de drie opleidingen (bestaande uit 7 of 8 modules). UWV zet bij dit traject het instrument met behoud van uitkering en ontheffing van de sollicitatieplicht in voor de duur van 6 maanden in. Aansluitend volgt een arbeidsovereenkomst bij de werkgever voor minimaal 6 maanden en bij voorkeur voor 1 jaar. Het totale opleidingstraject zal een jaar in beslag nemen. Daar waar nodig zet UWV ook middelen (scholingsbudget WW) in.

Energie Prestatie Adviseur, met doorgroei naar consultant energietransitie

UWV is in Noord-Nederland (Groningen, Friesland, Drenthe met een uitrol naar Twente) een samenwerking aangegaan met een detacheerder die zich richt op allerlei baanopeningen op het gebied van duurzaamheid en de energietransitie. Potentiële kandidaten starten in de basis met een leerwerkarrangement van zes maanden waarbinnen zij de opleiding tot gecertificeerd Energie Prestatie Adviseur volgen. Een opleiding waarvoor een mbo-4/hbo werk- en denkniveau nodig is. UWV zet middelen (scholingsbudget WW) en instrumenten in (met behoud van uitkering). Na zes maanden ontvangen de kandidaten een jaarcontract en gaan zij aan de slag bij verschillende opdrachtgevers als Energie Prestatie Adviseur of energiecoach. Daarnaast heeft in 2023 met dezelfde detacheerder de pilot "Consultant Energietransitie" gedraaid, een leerwerkarrangement waarbij een hbo/wo werk- en denkniveau gevraagd wordt. De opleiding is een combinatie van de opleiding Energie Prestatie Adviseur met aanvullend een opleidingstraject van 3 modules bij de Hanze Hogeschool. De kandidaten zijn succesvol uitgeplaatst op beleids- en consultant functies gericht op duurzaamheid en de energietransitie bij adviesbureaus en overheden. Ook bij dit traject zet UWV middelen en instrumenten in.

Geïnteresseerden in een van bovenstaande zij-instroomtrajecten kunnen een mail sturen naar kansenindetechniek@uwv.nl.

Colofon

Uitgave

UWV *Afdeling Arbeidsmarktinformatie en -advies*

Inlichtingen

stef.molleman@uwv.nl

lisan.vandenbeukel@uwv.nl

Auteurs

Stef Molleman

Lisan van den Beukel

Volg ons



Disclaimer

Alles uit deze uitgave mag worden overgenomen, echter uitsluitend met bronvermelding.

UWV © 2024